

Η χρήση των πηγών και των αρχείων

**Δρ Αρχοντία Πολυζούδη
ΥΠΠΟΑ-Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής,
Αγίου Όρους**

Οι επιστήμες που μελετούν τις κοινωνίες του παρελθόντος αναζητούν **ίχνη** και **μαρτυρίες** που άφησαν οι κοινωνίες αυτές, προκειμένου να σκιαγραφήσουν το **οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό** τους γίγνεσθαι. Κάθε είδους υλικό από το οποίο μπορεί να προκύψει γνώση ονομάζεται **πηγή**.

Πρωτογενείς

- πρωτότυπα κείμενα
- προφορικές αναφορές
- έγγραφα

Δευτερογενείς

- Ερμηνείες και αναφορές σε πρωτογενείς πηγές

Η μεθοδική και εξαντλητική
μελέτη τους αποτελεί
προϋπόθεση κάθε ιστορικής
έρευνας

- Οι μαρτυρίες που αντλεί ο ιστορικός από τις πρωτογενείς πηγές διακρίνονται σε **εκούσιες** και **ακούσιες**
- Εκούσια Πληροφορία που παρέχει ένα έγγραφο σύμφωνα με τις προθέσεις του συντάκτη
- Ακούσια Μαρτυρία που υπάρχει ανεξάρτητα από τις προθέσεις και τις προκαταλήψεις του συντάκτη ενός εγγράφου

Εγγραφα και Μνήμη Οι άνθρωποι και τα μνημεία μέσα από τους θησαυρούς των αρχαίων της αρχαιολογικής υπηρεσίας

Πως ενδεφάρων μπορεί να παρουσιάσει μια έκθεση αφιερωμένη σε αρχαϊκό υλικό.

Σε πρώτη ανώνυμη περιορισμένη, παύσα, στην πραγματικότητα, το αρχαϊκό υλικό μπορεί να αποτελέσει πηγή πολύτιμων πληροφοριών με ιστορική αλλά και συναισθηματική αξία. Τα έγγραφα και οι φωτογραφίες αποτελούν στιγμιότυπα μιας ολοκληρωτής ιστορίας ή πολλών παράλληλων και διαδοχικών ιστοριών με πλείους άλλους κειμήλια και άλλους πεισιές.

Μέσα από τις αφηγήσεις του αρχαϊκού υλικού, σχεδόν ξαναζούν, περιγράφεται όπως τα έγγραφα, τα σχέδια, τις φωτογραφίες. Άλλωστε, τα μνημεία δεν είναι απλώς κβίλιο διαφόλης των υλικών περιρμών της πολιτιστικής μας κληρονομιάς αλλά και τόποι καταγραφής και αναπαράγωγής της συλλογικής μνήμης. Έτσι, το αρχαϊκό υλικό θεωρείται ένα σημαντικό κομμάτι της διαδικασίας διατήρησης της μνήμης και δεσπόζει να συμμετέχει στο μουσειακό γεγονός.

Η μέλη των εγγράφων του ιστορικού αρχαίου της αρχαιολογικής υπηρεσίας αποκαλύπτει πτυχές σημαντικές για την ιστορία και την πολιτιστική κληρονομία της χώρας μας.

- Αναδεικνύονται οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν από την ίδρυση του νεότερου ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα, για την προστασία και την ανάδειξη των αρχαιοτήτων, συχνά κάτω από συνθήκες αντίξοες.
- Περιοκοιοθούνται όλες οι μεγάλες τομές της ελληνικής ιστορίας στα νεότερα χρόνια.
- Διακρίνονται οι στόχοι της αρχαιολογικής υπηρεσίας, οι οποίοι επανειληπτικά καθιερώνονται παράλληλα με τις μεταβαλλόμενες ιστορικές συνθήκες.
- Αξιολογείται, έτσι, πιο δίκαια απ' ό, τι συνήθίζεται, το έργο ή οι παραλείψεις της ελληνικής πολιτείας στον τομέα της διατήρησης και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

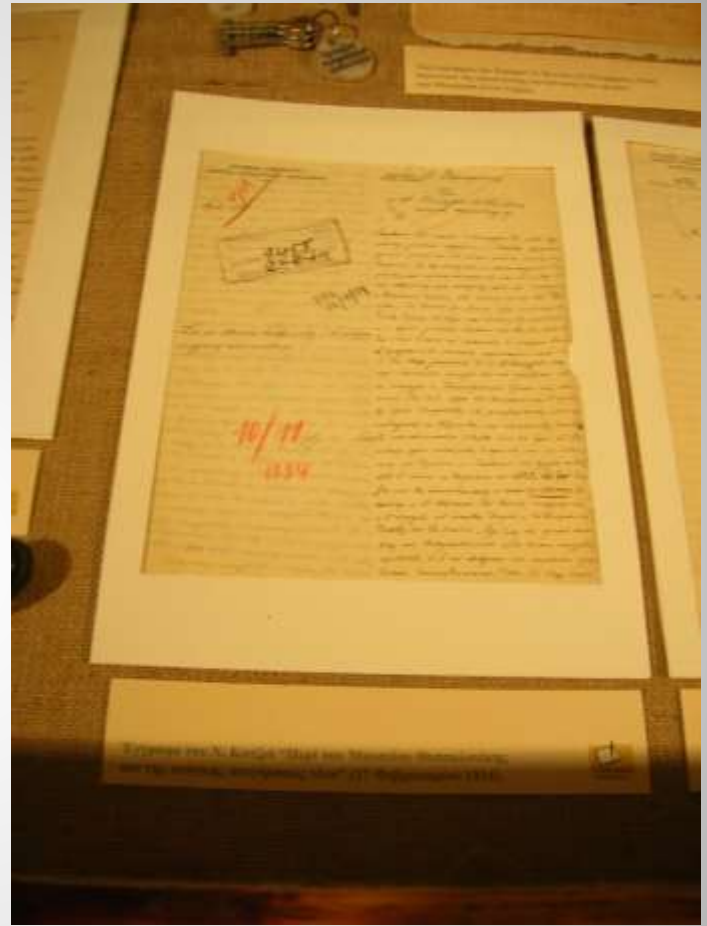
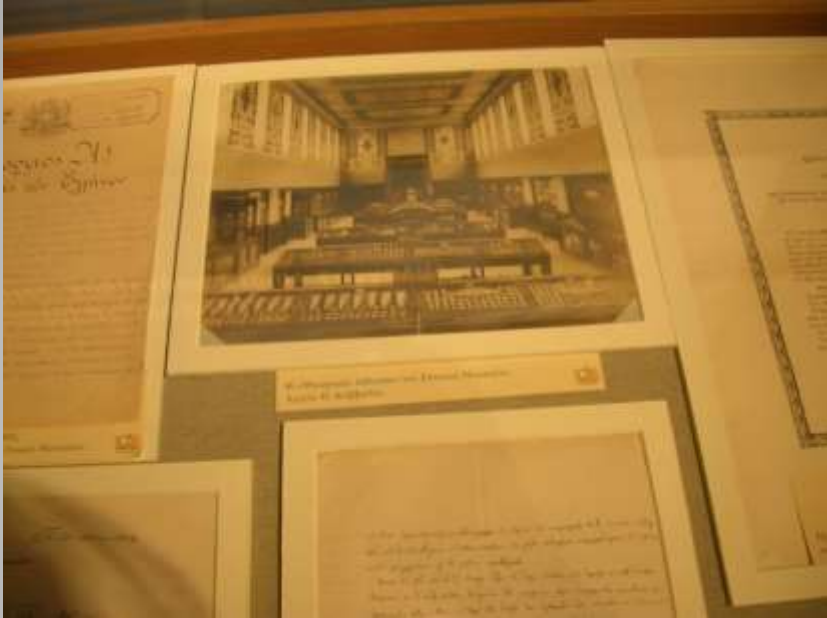
Ελπίζουμε, οι επισκέπτες της έκθεσης να συμμεριστούν τη συγκίνηση που νιώθουμε, όταν διαπιστώνουμε ότι σελίδες της αρχαιολογικής ιστορίας της Ελλάδας έχουν γραφτεί χάρη σε μικρούς «θησαυρούς» των αρχαίων.

Τελικά, τα κάθε είδους τεκμήρια είτε είναι έργα τέχνης είτε καθημερινά χρηστικά αντικείμενα ή έγγραφα, φωτογραφίες και αποκόμματα εφημεριδών μπορεί να ιδωθούν ως «μνημεία» των πράξεων και των σκέψεων των ανθρώπων και έτσι να βρουν τη θέση τους στα μουσεία, κινσχύοντας τη μνήμη της σύγχρονης κοινωνίας, δηλαδή τους δεσμούς της με το παρελθόν. Άλλωστε κοινωνία χωρίς παρελθόν δεν μπορεί να έχει ούτε παρόν ούτε μέλλον.

'Εκθεση – «...ανέφερα εγγράφως...»

- Χρονολογία.....πότε χρονολογείται η πηγή
- Προέλευση.....από πού προέρχεται
- Είναι πρωτότυπη;
- Συσχετισμός (θέμα, σκοπός, τί αφορά, πως θέλουμε να την αξιοποιήσουμε)
- Διασταύρωση
- Επαλήθευση-Επιβεβαίωση πηγών

Χρήση πηγών

Αρχείο Loch

Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους

Καταγράφονται όλες οι πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο (υλικό και άυλο) του αρχείου

Δελτία καταγραφής και τεκμηρίωσης

- περ. 1930
- Φωτογραφική συλλογή Loch, παραδόθηκε στην κ. Φανή Μητροπούλου (περ.1985), παραδόθηκε στην Αρχαιολογική Υπηρεσία
- Θέμα, τι εικονίζει
- Πως θα την αξιοποιήσουμε (σκοπός, θεματολογία....)
- Υπάρχουν και άλλες παρόμοιες? (επαλήθευση, πρόσθεση στοιχείων, πληροφοριών, διασταύρωση...)

.....οι λίθινοι Βάτραχοι (1,40x 0,85)

Το αξίδιο προέρχεται από δρακονογραφία σε σιφάσιο της Ανατολίας. Θεωρείται σε μια ιστορία κατά την οποία ένας μάγος μετατρέπει μια ομάδα κοριτσιών σε βατράκους στην έρημο γιατί τον έκαν προσβάλλει. Η μητέρα τους που είχε θυγί προς αναζήτηση τους, μετά από αρκετές ώρες ένωσε κουρασμένη και πεινασμένη αποφάσισε να φάει έναν δάτρακα, που αποδείχτηκε ότι ήταν μια από τις κόρες της καθώς έθγαλε μεγάλη κροστή. Τότε η μητέρα παρακάλεσε το μάγο να λύσει και να αφήσει τις κόρες της. Αυτές αρνήται και σιλά τις μετατρέπει σε λίθινους βατράκους για να μη μπορεί κανείς να τις φάει.

.....Δέντρο της ζωής (2,65 x 1,11)

Το δέντρο της ζωής ως κεντρικό θέμα με ένα μεγάλο άνθος στην κορυφή του. Κάτω από το άνθος ένα πουλί τρώει τον καρπό του καλού και του κακού. Στη βάση του δέντρου υπάρχουν δύο σκυλιά που έχουν δοκιμάσει τον καρπό και τα αυτιά τους είναι σκουριασμένα στο κακό. Όλα τα άλλα πλάσματα είναι το καλό μικρό πουλάκι και ζώα που ζούν ειρηνικά να έχουν δοκιμάσει τον καρπό. Το κεντρικό θέμα περιβάλλεται από τρεις επίλληλες ζώνες με διάφορα ζώα, το καλό και το κακό παλεύουν γύρω από το δέντρο με τη μορφή δράκων και φιδιών, ο δράκας αντιπροσωπεύει την Ορθόδοξη εκκλησία και το φίδι τον διάβολο. Το αξίδιο είναι πρώιμο βυζαντινό και προέρχεται από τη μονή Σαργιμίου. Έγιναν δύο ακόμα παραλλαγές με αυτό το θέμα. Εδώ η άλλη μια.

Υπουργείο Πολιτισμού

Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων

**Προστασία υλικής και άυλης
πολιτιστικής κληρονομιάς**

UNESCO 2003

**Convention for the Safeguarding of the
Intangible Cultural Heritage**

**Σύμβαση για τη διαφύλαξη της άυλης
πολιτιστικής κληρονομιάς**

Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση με το Ν. 3521
(Φ.Ε.Κ. 275/Α/22-12-2006).

- «Οι τρόποι για να διαβαστεί μία πηγή είναι πολλοί και διαφορετικοί και προσδιορίζονται ακριβώς από εκείνο που ψάχνει κάθε φορά ο ιστορικός. Νέες αναγνώσεις πηγών που επιζητούν να απαντήσουν σε νέα ερωτήματα δίνουν νέα πορίσματα που ανατρέπουν τα παλαιότερα ή φωτίζουν νέες όψεις που συμπληρώνουν την εικόνα του παρελθόντος. Από την άλλη, νέες πηγές επιστρατεύονται για να τεκμηριώσουν τις νέες υποθέσεις εργασίας.» (Αβδελά, 1998, 90-91)